

بررسی الگوی انتقال قیمت بین قیمت زعفران ایران و قیمت جهانی زعفران

سید عیاس زارع^۱، مطهره کبودتبار^۲، اتابک کاظم پور^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران، abbas.zare95@ut.ac.ir

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران، m.kaboudtabar@ut.ac.ir

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران، kazempoor.atabak@ut.ac.ir

چکیده

پژوهش درباره نحوه انتقال قیمت از موضوعاتی است که در حوزه اقتصاد کشاورزی به طور جدی مورد توجه قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل انتقال قیمت به طور کلی به دنبال نشان دادن همگرایی میان بازارها و بررسی عملکرد آنها است. به دلیل اهمیت زعفران به عنوان یکی از اقلام مهم صادرات غیرنفتی، هدف اصلی این مطالعه بررسی انتقال قیمت صادراتی زعفران ایران در مقابل قیمت جهانی این محصول است. در مطالعه حاضر، با استفاده از آمار سالیانه قیمت صادراتی زعفران ایران و جهان طی سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۰۱ و الگوی تصحیح خطا (ECM)، چگونگی انتقال قیمت بین ایران و جهان مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان‌دهنده آن است که انتقال قیمت بین قیمت صادراتی ایران و جهان در کوتاه‌مدت و بلندمدت نامتقارن است.

کلمات کلیدی: انتقال قیمت، زعفران، الگوی تصحیح خطا، ایران

مقدمه

تجزیه و تحلیل روابط مکانی قیمت به دنبال نشان دادن تعاملات میان بازارهای محلی و بررسی عملکرد این بازارها می‌باشد. انتقال مکانی قیمت بین بازارها اغلب به عنوان دیدگاهی با هدف بهبود در زیرساخت‌های بازار و کاهش در هزینه‌های مبادله بیان می‌شود. بررسی تقارن و عدم تقارن در انتقال مکانی قیمت، درجه همگرایی در بازارها را نیز مورد بررسی قرار می‌دهد؛ به طوری که تقارن قیمت در بین دو بازار موجب همگرایی بین این بازارها می‌گردد (Fackler and Goodwin, 2002). صادرات محصولات کشاورزی بخش عمده‌ای از صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص داده است. زعفران یکی از مهمترین و اصلی ترین محصولات صادراتی کشاورزی ایران به شمار می‌رود که قابلیت ارزش افزایی بالایی برای ایران دارد. ایران همواره یکی از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان زعفران جهان است که نقش مهم و کلیدی در بازار جهانی دارد. نمودار ۱ نشان‌دهنده میزان حجم صادراتی زعفران ایران و جهان است. با توجه به نمودار زیر از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ با افزایش صادرات ایران، صادرات جهانی افزایش و با کاهش صادرات جهانی صادرات ایران نیز کاهش یافته است که بیانگر هم سو بودن روند صادرات جهانی با صادرات ایران است. اما در سال ۲۰۱۶ این روند ادامه نداشت. با افزایش حجم صادراتی جهان، میزان صادرات ایران کاهش یافته است.